

GORAN GRGIĆ

DOBITNIK GODIŠNJE NAGRADE HNK-a "MILA DIMITRIJEVIĆ"

PREMIJERE

RAZGOVOR

FESTIVALI

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

TEORUA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAMA

Goran Grgić jedan je od najnagrađivanijih glumaca srednje generacije. Njegov glumački nerv razvijao se u različitim ulogama: od onih boležljivih neurasteničnih intelektualaca, preko poetičnih ridikula, do atipičnih ljubavnika. Uloga Ignatija Iljiča Špigeljskog u predstavi Dramskoga kazališta "Gavella" *Mjesec dana na selu* I. S. Turgenjeva, a u režiji Paola Magellija, donijela mu je nekoliko nagrada – Vjesnikovu nagradu "Dubravko Dujšin", Zlatni smijeh na Danima satire i Zlatni vijenac za najbolju mušku ulogu na sarajevskom MESS-u. Čini se da je upravo tom ulogom definitivno potvrđena njegova puna glumačka zrelost. Nakon desetogodišnjega rada u Dramskom kazalištu "Gavella" Grgić se pridružio ansamblu Drame Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Manji broj izvedaba, ali i manji broj uloga ostavio mu je prostora za snažniju koncentraciju na projekte u kojima sudjeluje. Umjereniji radni ritam otvorio je mogućnost nadogradnji. Rezultat toga već je potvrđen ulogom Don Juana u komediji Maxa Frischa *Don Juan ili ljubav prema geometriji* u režiji Laryja Zappije, za koju je Grgić nagrađen godišnjom nagradom HNK-a "Mila Dimitrijević" u sezoni 2002./2003. Ocjenjivački sud njegovu je ulogu ocijenio iznimnom "jer je Grgić glumio sa

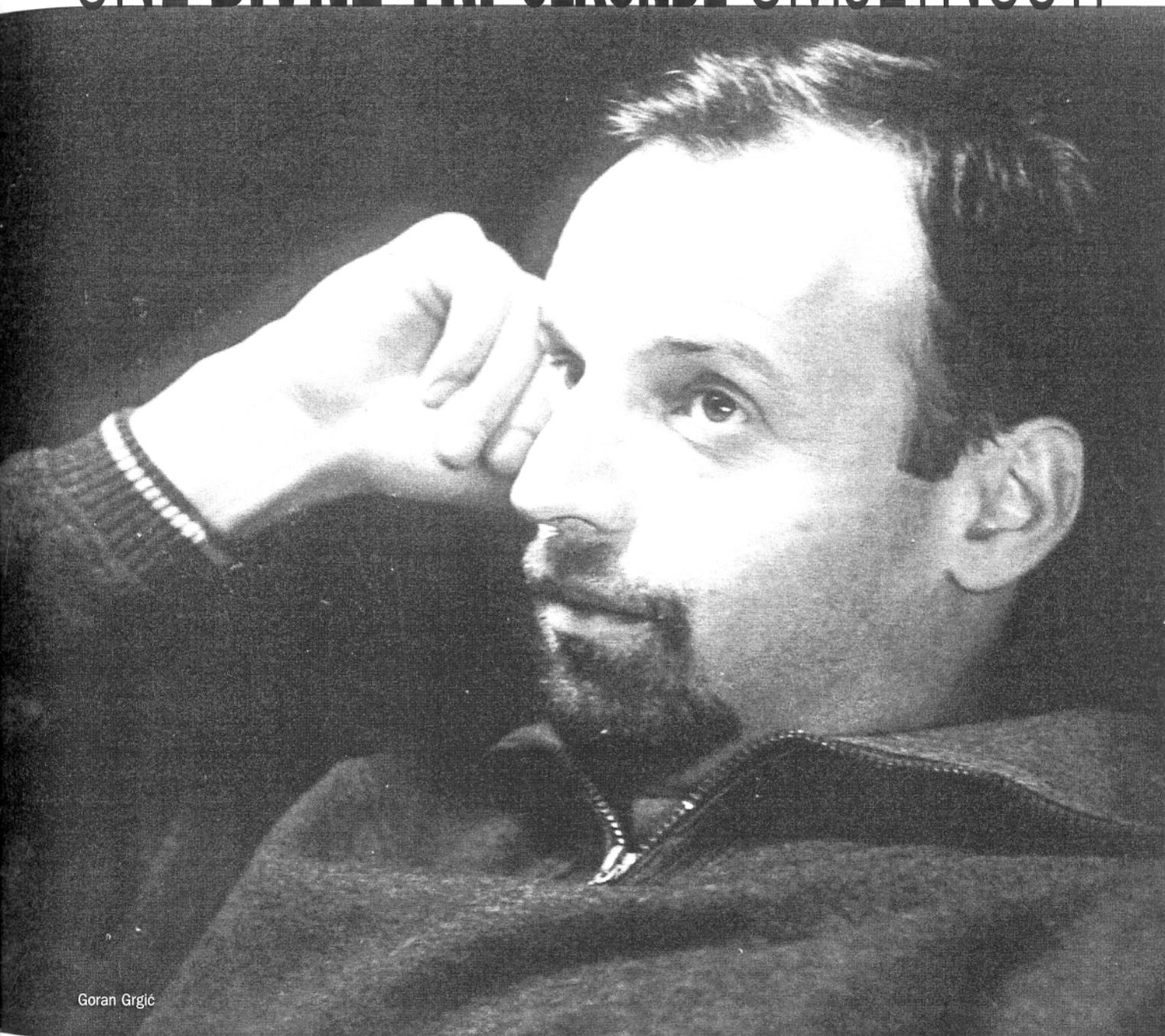
smislom za ironičnu refleksiju i distancu, nadmoćno zburjen i dobroćudno senzibilan, izuzetno gibak i fizički i psihički".

Kako procijeniti samoga sebe

Do sada si dobio mnogo važnih nagrada: Vjesnikovu nagradu "Dubravko Dujšin", Nagradu Marulićevih dana, strukovnu nagradu HDDU-a, državnu nagradu "Vladimir Nazor", MESS-ovu nagradu... Koliko ti one znače? Jesu li važne samo u trenucima malodušnosti i pada kreativne energije, jesu li možda zaboravljene na kakvoj polici, poklonjene roditeljima, ili ipak čine aktivan dio tvoje svakodnevice?

Dok nagrade nisu pristizale, imao sam, naravno, osjećaj da nisam dovoljno zamijećen, da moj rad nema dovoljan odjek u struci. Kada su priznanja počela stizati, a doista se jedno vrijeme činilo da su učestala, značila su mi jako puno. I danas mi znače mnogo. U svemu imam podršku obitelji. Svi skupa smatramo da su nagrade pokazatelj i ocjena moga rada i da ih nije neiskromno ili neumjesno imati na oku. Držim ih uokvirene i složene u prostoru uz moj radni stol. One su dio

ONE DIVNE TRI SEKUNDE UMJETNOSTI

Goran Grgić

moga života, moj su uspjeh i označavaju pojedine faze moga glumačkoga razvoja. Istodobno razbijaju onu uobičajenu bojazan i nervozu da možda nisi dovoljno dobar, da nisi dovoljno napravio i da pod svaku cijenu moraš još više... Uz nagrade znam koliko otprilike vrijedim u svome poslu. One su podsjetnik da vrijeme koje je prošlo nije uludo utrošeno.

Tvoj prelazak iz Dramskoga kazališta "Gavella" u HNK donio ti je smanjenje radnoga ritma, ali i zrelije uloge. Čini se da su tvoj desetogodišnji rad u "Gavelli" na kraju ipak obilježile dvije uloge – Larryja u predstavi *Closer* i uloga Špigeljskog u predstavi *Mjesec dana na selu*. Za obje si višestruko nagrađivan.

Moj radni ritam nije smanjen. Radim više nego ikad. Snimam seriju, mnogo energije posvećujem HDDU-u. U HNK-u radim manji broj naslova, ali oslobođen sam uloga koje sam dobivao po inerciji i studioznije se mogu posvetiti samo jednom poslu. Ne moram se više trošiti na toliko različitih mjesta. U "Gavelli" sam išao iz podjele u podjelu, glumio čak i uloge koje nipošto nisu bile za mene, ali sam ih morao odraditi jer sam bio u angažmanu, imao sam predstave iz večeri u večer... U HNK-u to nije slučaj. Mogu raditi posvećenije i kvalitetnije. Ipak, kada se u "Gavelli" dogodila predstava *Mjesec dana na selu*, mislim da je to zapravo bila jedna izuzetna faza i u mom životu. Igrajući ulogu Špigeljskog dotakao sam one magične tri sekunde umjetnosti koje u ovome poslu toliko tražiš i očekuješ. Jednostavno, u cijeloj predstavi spojili su se svi konci i rezultat je bio sjajan. Nagrada na MESS-u definitivno me je iznenadila, iako sam je potajno priželjkivao. Dobio sam je u konkurenciji čak 25 predstava kazališta iz 17 zemalja.

***Mjesec dana na selu* je na svojevrsan način generacijska predstava i to u pozitivnom smislu riječi. Danas, međutim, sve češće gledamo generacijske predstave koje sličje na ispite glume na Akademiji dramskih umjetnosti, gdje i oca i sina i djeda igraju glumci posve istih godina. Nedostaju li u ansamblima različite generacije ili redatelji najradije rade samo s jednom generacijom?**

Vjerojatno je lakše raditi s prijateljima, s ljudima s kojima si studirao, s kojima se družiš i živiš, kojima možeš upravljati. Redatelju koji nije siguran u sebe teško je stati pred glumce koji zapitkuju, koji imaju više

iskustva ili znanja... Bio sam prisutan kad je kolega redatelja poslao kući da se bolje pripremi i dođe sutra na probu. S druge strane, neki se redatelji (i tko zna tko još) valjda boje jakih generacija. Primjerice, u "Gavelli" smo jedno vrijeme u ansamblu bili u naponu glumačke snage Filip Šovagović, Sreten Mokrović, Ranko Zidarić, Boris Svrtan, Dražen Kühn i ja – svi ista generacija, a uz glumice Jelenu Miholjević, Bojanu Gregorić, Barbaru Nola i Editu Majić činilo nam se da možemo stvoriti čuđa. Dapače, čak smo i predlagali upravi neke naslove, ali nije se, osim Magellija, našla ni jedna osoba koja nas je uspjela spojiti. Ne znam je li to bio strah od suviše moćne družine ili nešto sasvim drugo, ali nije se stvorilo kazalište glumca, nego kazalište s glumcima u angažmanu. Konačno, oko ravnatelja se stvorila skupina, okuplja se nekakav klan koji onda dogovara što će se i s kime raditi te jednostavno neki ljudi koji nisu dio toga prestaju raditi, sve manje su na sceni i onda potpuno nestaju.

Mnogim kazalištima danas nedostaju različite generacije. Sam si jednom upozorio da nakon odlaska Kvirgića, Bobana, Marottija i smrti nekih starijih glumaca, u "Gavelli" od starijih glumaca ostaje samo Ivica Vidović, što je apsurdno kada se pokuša sastaviti smislen dramski repertoar. Zašto se to događa?

Čini mi se da se to događa zato što već godinama nitko ne razmišlja kako sustavno graditi ansambl. Uglavnom se svi oslanjaju na nekoliko velikih imena koja nose repertoar, ne misleći na eventualne nastavljače, glumce koji će stvarati različite generacije i koji će, kako budu sazrijevali, dosezati određene vrste uloga. To je apsolutna neodgovornost ravnatelja kazališta. Rijetko tko promišlja repertoar na pravi način, malo ih je koji vode računa o razvoju glumca, o fazama kroz koje prolazi u svom životnom i glumačkom razvoju. Onaj tko određuje koja će se predstava raditi u kazališnoj sezoni najčešće ne razmišlja koja bi predstava pružila najbolje mogućnosti ansamblu koji radi u tom kazalištu, nego se određuje tekst bez obzira postoje li u ansamblu ljudi koji tu predstavu mogu i odigrati. Tada se događaju loše podjele. Mladi ljudi prerano dobivaju određene uloge i prije nego što su sazreli za njih. Tako nastaju predstave koje doista nalikuju na ispitne predstave Akademije dramskih umjetnosti. Konačno, nitko ne odgovara za promašaje. Gube se kriteriji. Gube se ciljevi. Kazališta gube tradiciju i prepoznatljivost.

Neki osobni motivi

Koja je pojava ili situacija za tebe najgora u kazalištu? Što te najviše ljuti?

Znam da sam nekoliko puta imao izuzetnih problema i da sam burno reagirao upravo na neznanje, odnosno izostanak osjećaja za sve one nužne, a ne baš uvijek ugodne faze stvaranja kako predstave, tako i uloga. Nailazio sam na redatelje koji su zamišljali predstavu kao igru šahovskim figurama. Gledali su na glumce kao na figure koje će razmješati po pozornici isključivo po svojoj volji. To zna biti frustrirajuće. Svaki glumac koji radi na ulozi vrlo brzo i sam osjeti gdje treba doći, kako ući na scenu, kako izaći, za to mu uglavnom redatelj nije potreban, ali isto tako ulasci i izlasci ne stvaraju predstavu, ne stvaraju uloge. Izgraditi rolu i stvoriti dobru predstavu znači osjetiti i inicirati zajednički stil igre, zajedničku magiju. Ako čovjek koji je tvoja jedina publika puna dva mjeseca nema osjećaja za glumce, nema viziju predstave, ako nema energije, ne zna te potaknuti da nešto napraviš, nema ljubavi, nema žara – onda sve to skupa nema mnogo smisla. Tu onda nema zajedničke kemije. To mi se do sada dogodilo u nekoliko predstava. Takve situacije izuzetno su mučne, ali srećom rijetke.

A drugo, što me ljuti?... Mislio sam da me nikada ništa neće moći ljutiti, da ću uvijek biti presretan kada dobijem novu ulogu, ali moram priznati da to nije tako. Živciraju me krive podjele, neodgovornost poput kašnjenja na probe, površnost, sve te naizgled sitnice koje moraju biti zadovoljene da bi se nešto moglo stvoriti u kazalištu. Ipak, čini mi se da je najgora stvar u kazalištu površnost. Nijedna dobra stvar u kazalištu ne može se napraviti po sistemu "lako ćemo". Kad god dobijem ulogu, znam što me očekuje, znam da ću zaroniti duboko u taj tekst, znam da će biti faza kada ću doći na rub da izađem iz svega, da napustim posao i kazalište jer se neminovno uvijek nađeš pred svojevrsnim zidom... Ali čak i kada mislim da je ono što bih htio napraviti možda izvan mojih mogućnosti, čak i tada dajem sve od sebe, pa ako napravim 50%, 60%, sretan sam jer znam da sam dao cijeloga sebe.

Koji je razlog da se uopće baviš kazalištem? Novac i slava, vjerujem, nisu.

Mislim da imam talenta za taj posao. Ništa drugo ne bih mogao raditi tako dobro, pokazati svoju osob-

Don Juan – M. Frisch, *Don Juan ili ljubav prema geometriji*, HNK Zagreb, 2003.

nost na najbolji mogući način. Pretpostavljam da bih u svakom drugom poslu bio manje uspješan, a s ovim mogu biti ne samo kodačić u sistemu nego i pokretač. A druga stvar... to nisam znao na početku karijere, a uostalom i događa se rijetko: kad se poslože svi mogući elementi, kad se dogodi doista dobra predstava, kad se dogodi zajednički fluid s ansamblom i publikom, to su onda trenuci neke neobjašnjive sreće. To se ne događa na svakoj predstavi, možda tek na nekoliko, ali kada se dogodi, kada u sebi pronađem takvu kreativnost koja je moćna, koja je oplemenjujuća i za mene i za moju okolinu, kada vidim partnera i kada imamo zajedničku igru koja se nadograđuje, to je onda nekakva ekstaza. To je vrhunac. Ako to naiđe na odobravanje publike, ako osjetimo da vladamo predstavom i publikom, ako osjetimo da publika diše zajedno s nama, to je umjetnost.

Politika i osobne potrebe

Jedno vrijeme glumio si boležljive neurastenike i ambivalentne intelektualce, potom simpatične smušenjake i mjesne ridikule, a sada si konačno došao i do uloga ljubavnika: jesi li za to morao potegnuti kakve veze, političke možda...

Hm... Politika nikada nije bila dijelom moga posla. Don Juan zapravo kod Frischa ipak nije pravi ljubavnik, više je poništavanje pojma ljubavnika kao stereotipa... Jupiter u *Amfitrionu* isto je tako nestereotipan ljubavnik. I u *Dalekoj zemlji* igram jednu takvu ulogu. Zapravo, čini mi se da sam te uloge dobio s godinama. Jednostavno sam se kao glumac, ali i privatno, razvio do te faze da ozbiljnije shvaćam životne pa i ljubavne probleme. Jednako je zrela i uloga u *Dalekoj zemlji*, gdje lice isto tako dolazi u nekakve životne nedoumice, izliječe iz normale, iz nekakvih zadanih regula ponašanja... Čini mi se da takve uloge ne bih mogao igrati kao mlad. Pa i za Hamleta mi je drago da sam ga odigrao kao zreliji glumac, a ne početnik. Sada ga više ne bih prihvatio. Mislim da bih sada prije mogao igrati kralja nego Hamleta.

Na početku svoje karijere vjerojatno sam odavao dojam da sam previše lepršav, zaigran, a i izgledao sam neurastenično i često umorno u privatnom životu. U kazalištu je prilično važan dojam koji ostavljaš privatno, jer te na taj način zamišljaju i na sceni, daju ti uloge prema tome. Međutim, s mojim sazrijevanjem, eto, stigle su i zrele uloge.

Kako je glumiti moćnu osobu kakva je, primjerice, Jupiter, koji se tako poigrava sa smrtnicima... Pretpostavljam da ti privatno nisi moćan....

Svaka uloga zahtijeva stanovitu inventuru samoga sebe, moraš naprosto pronaći u samome sebi imaš li uopće te elemente. Čini mi se da svi mi imamo sve karaktere u svojoj podsvijesti, samo su neki zakržljali jer se ne koriste, a drugi su razvijeni. Igrati moćnu osobu izuzetno je kad se napravi, kada dođeš do te faze da se igraš, a ne da se mučiš i tražiš. Onda je to i zahvalno i kreativno. Osjećaš ne samo moć toga lica čije riječi izgovaraš nego i užitak jer je svemu pridodana ona druga moć – moć glume. Takve uloge čak oplemenjuju. Za razliku od uloga gubitnika koje te neminovno, barem onih dva sata na sceni, tjeraju da u sebi pronalaziš sve ono gubitničko, ono neuspješno, da se osjećaš loše, manje vrijedno... To se vjerojatno reflektira i na osobu.

Kako se čistiš od loših, ali i od dobrih uloga?

To je neistražena količina stresa i adrenalina (odnosno otrova) koja ostaje u tvom tijelu, a za tvoj privatni život apsolutno je destruktivna. Iščistiti se od toga –

postoje razni načini, postoje kontraproduktivne metode... alkohol, droga, odmicanje od realnosti na taj način... Imam sreden privatni život pa me moja obiteljska oaza uvijek pročisti od svega. Ponekad to nije dovoljno. Tada odvrnem još neke ventile. Najčešće mi je dovoljno da dva sata poslije predstave ostanem u kazalištu s ljudima, razmotrim što je bilo dobro, a što loše. Očistiti se treba od loših uloga, dok od dobrih to nije potrebno. Svaka dobra uloga može te oplemeniti, a loše te uloge uništavaju, ostavljaju lošu kemiju u tebi. Loše predstave koje nemaju odjeka u publici treba zaboraviti jer se moraš očistiti i od neuspjeha, ali i nešto naučiti na tom primjeru.

Vještina i zanat čine čaroliju jačom

Čist scenski govor snažno povezan s pokretom, tjelesnom igrom i mimikom odlika je tvoje igre u *Amfitrionu*, *Don Juanu*, *Hamletu*... Kako održavaš tu govornu kondiciju?

U posljednje vrijeme imao sam dosta predstava u kojima je govor jako važan element. Scenski govor rezultat je spoja iskustva privatnoga govora, vježbi na Akademiji i iskustva samoga kazališta – scene. *Hamlet*, *Daleka zemlja*, *Amfitrion*... sve su to predstave koje zahtijevaju izuzetnu pripremu već prije početka proba. Na probama se ne može tražiti subjekt i predikat u rečenici, način izgovaranja i tome slično. To se mora pripremiti prije. To je poput glazbenika koji mora svladati partituru, znati sve svirati prije prve probe, a na probama eventualno potražiti tempo, stil, ritam, uskladiti se s orkestrom i pripremiti uvjete za onaj cjeloviti način izvedbe. Takve predstave zahtijevaju apsolutno mnogo priprema i rada baš na govoru. Kada sam, primjerice, radio Iliju Kuljaša u Dubrovniku, nisam imao nikakva iskustva s dubrovačkim govorom, ali u hvatanju melodije toga jezika, nekih prepoznatljivih akcenata, mnogo su mi pomogle obične šetnje Dubrovnikom između proba i oslušivanje govora ljudi. I to je glumačka vještina.

U hrvatskom glumištu sve je manje neprikosnovenih autoriteta, osobito među redateljima, piscima, kritičarima... Glumio si pred Rankom Marinkovićem. Kažu da je upravo on bio jedan od velikih cinika i kritičara bez sustezanja. Jesi li imao tremu glumeći pred njim Don Jeru?

Da, Marinković je bio velik cinik, ali nije se ustručavao reći što misli. Na toj je predstavi stalno bio s na-

Ignatije Iljić Špigeljki – I. S. Turgenjev, *Mjesec dana na selu*, Dramsko kazalište "Gavella"

ma, bio je na probama od početka. Zapravo, tu predstavu nikada ne spominjem kao nekakvu svoju vrhunsku kreaciju. Ona nije tako dobro odjeknula nakon premijere kao što je bila dobra na probama. To se dogodi, a onda krene optimizam pamćenja, odnosno, krene lagani zaborav. Ali sjećam se da je Marinković gledajući probe govorio da mu je to najdraža *Glorija* koju je gledao. On nam je otklonio strah i nismo imali kočnicu u igri pred njim. Nažalost, premijera nije imala odjek koji smo očekivali. Trebalo nam je desetak predstava dok nismo zaigrali punom snagom i vratili onu energiju koja je bila na probama. To se događa.

Dapače, uvijek nastojim predstavu poboljšavati i nakon premijere. Jedna je takva predstava npr. i *Zimska priča* u "Gavelli". Zbog niza elemenata ova predstava nije bila dobra na premijeri, a znao sam da je na probama bila znatno bolja i da je na premijeri jednostavno došlo do nekakve blokade... S druge strane, postoje i predstave poput *Closer*, s kojom smo se mučili, mislili da ništa nećemo napraviti, a onda smo na premijeri dobili ovacije i postigli nevjerojatan uspjeh.

Nikada si ne dopuštam površnost i nastojim na svakoj novoj postpremijernoj izvedbi još doradivati ulogu, dati maksimum i ako je ikako moguće, zajedno s ostatkom ansambla kroz igru, iz izvedbe u izvedbu, podizati predstavu barem za nijansu.

To što se tolika pozornost daje premijerama, zna biti kontraproduktivno.

Dar na pladnju nikoga ne zanima

Uz rad na radiju i televiziji, imaš dosta iskustva i na filmu. Glumio si s Geneom Hackmanom u istom filmu...

Njega nisam ni vidio, nažalost. Zapravo, jedina zvijezda koju sam upoznao bio je Martin Sheen u *Gospođi Jakova Sedlara*. Rad na koprodukcijskom filmu zapravo je važno iskustvo. Puno je bolja priprema, bolji su tekstovi, sve je profesionalnije. Zanimljivo je, međutim, da smo film *Iza neprijateljskih linija* snimali u Slovačkoj. Kada sam bio na Akademiji, kod nas se snimalo mnogo koprodukcija. Već tada sam glumio u njima. Iskreno sam se nadao da ću to nastaviti i dalje, paralelno s radom u kazalištu. Danas, međutim, tih koprodukcija nema. Zašto? Vjerojatno zbog nezainteresiranosti vlasti da pridobije velike filmske kompanije koje ulažu i donose novac u zemlju i koja bi im morala omogućiti da

ovdje svoj projekt ostvare sa što manje komplikacija pravne i porezne prirode. Koprodukcije zapošljavaju brojne ljude, a mi imamo sjajne filmske djelatnike, velike profesionalce kojima su stranci uvijek bili zadovoljni. Usprkos tome, danas se koprodukcije rade u Slovačkoj, a ne kod nas. Apsurd je tome veći što su naši ljudi bili na snimanjima u Slovačkoj i slovačke kolege uvodili u posao. Jadran-film ima iste tehničke uvjete kao i filmski studio u Slovačkoj, ali ondje filmsku kompaniju stimulira država – dobili su brojne pogodnosti, od neplaćanja PDV-a na sve usluge, dakle smanjen porez, pa do pogodnosti smještaja u hotelu, unajmljivanja prostora i slično. Jednostavno su znatno jeftiniji od nas. Uz to, mi smo dugo bili zona visokog rizika pa su se filmske ekipe odlučivale za druge lokacije, a sad je teško vratiti izgublenu poziciju. Profesionalno, to meni i svim glumcima znači i nemogućnost igranja i odmjeravanja s velikim glumačkim imenima iz svijeta, ali bit će i za to vremena.

Taština i drugi problemi

Osječko kazalište iz godine u godinu sve se više marginalizira. Čini se da ga napuštaju i glumci i redatelji i mediji. Sve manje izlazi iz okvira samoga Osijeka.

Osječki HNK nije bio nikada na rubu kazališnih događanja, ali isto tako već dugo ne donosi novi vjetar u hrvatskom glumištu. Split i Rijeka posljednjih petnaestak godina neprekidno skreću pozornost na sebe originalnim izvedbama i hrabrim repertoarnim potezima. Splitsko kazalište stvorilo je ili otkrilo dvojicu sjajnih kazališnih autora – Bošnjaka i Šovagovića. Da nisu ništa drugo napravili, bilo bi puno. Vjerujem da će i iz Osijeka krenuti još snažnija inicijativa za vodeću ulogu u kazališnom životu Hrvatske. Stvaraju se i u Osijeku dobre predstave, Osječko kulturno ljetovanje postaje, čini mi se, respektabilna kulturna manifestacija, u kazalištu i oko njega pojavili su se mladi ljudi koji čine pomake na bolje i siguran sam da se cijeli Osijek ne miri sa statusom koji sada ima u kulturnim događanjima. Nadam se da ću i ja svojim skromnim doprinosom u budućnosti biti dijelom kazališnog procvata osječkoga kazališta.

Nakon uskakanja na dužnost predsjednika HDDU-a, na reizboru si ipak odlučio nastaviti dužnost, unatoč prvotnim dvojabama. Što ti je najteže na toj novoj dužnosti?

Teško mi je bilo upoznati se s birokracijom u kojoj se ne snalazim. Sada konačno mogu i to obavljati. Najteže mi je ipak bilo to što sam odmah morao reagirati na veliki skandal koji se dogodio oko gostovanja Drame HNK-a u Srbiji.

Čini mi se, danas s odmakom, da sam dobro reagirao jer nisam govorio emocionalno, izrekao sam svoj stav, ali sam i, saznavši Skupštinu, omogućio ljudima da iznesu svoje mišljenje o tom problemu. Odlučio sam angažirati stručne ljude u društvu, prije svega pravnika za kojega su mi sada osigurana i sredstva. Pravnik bi trebao urediti zakonski dio, ali i određene pravne probleme koje imamo kod zaštite autorskih prava i pregovora, primjerice s HRT-om, ali i ostalim televizijama koje se pojavljuju na našim prostorima. Isto tako, konačno imamo i urednika *Hrvatskoga glumišta*. To je Zlatko Krilič, koji je u uredništvo pozvao i četvero mladih kolega – Moranu Foretić, Ivanu Peroš, Tajanu Gašparović i Davora Svedružića – koji su svi članovi Društva, a imaju novinarskoga iskustva. Mladi su i vjerujem da će unijeti nove ideje. Urednik ima otvorene ruke, jer će to biti njegov projekt iza kojega mora stajati, a ja mu se neću miješati u koncepciju. Časopis može biti kritičniji i polemičniji, a unutra se mogu naći i teme o kojima govorimo samo po kuloarima.

Kazališni je zakon vruć krumpir u rukama svih koji se bave kazalištem. Povremeno se stječe dojam da su baš oni koji bi morali poticati brže stvaranje toga Zakona zapravo oni koji ga se najviše plaše.

Zakon se može idealno osmisliti. Radna skupina koja je radila uz podršku HDDU-a učinila je puno u pripremanju mogućeg izgleda tog zakona, ali još nismo dovoljno skrenuli pozornost svim strukturama vlasti i društva da su izmjene nužne. Iluzorno je očekivati da bi i najučinkovitiji zakon bio bespogovorno prepoznat kao nešto što je doneseno za dobro svih, zaštite prava umjetnika, utvrđivanja obveza umjetnika, ravnatelja i financijera, a sve na kraju zbog toga da se osiguraju bolji uvjeti za proizvodnju i stvaranje još boljeg kazališta. Valja skupiti snage i krenuti u promjene, a ne očekivati da će to netko drugi učiniti za nas. Iz tog sam razloga i pokrenuo inicijativu za stvaranje stručnog tima u HDDU-u koji bi s pravnikom na čelu ponudio rješenja za puno nagomilanih, a neriješenih problema u kazalištu, ali i u našim odnosima prema televiziji, filmu i sl. Velik

broj kazalištaraca već pri spomenu nekih promjena staja na stranu sadašnje situacije i trenutnog stanja jer je ono najlagodnije, ali i najneučinkovitije. Iskreno, nisam ni ja za nagle rezove i promjene preko noći. Lakše je o velikim promjenama govoriti nego ih sprovesti.

A što je s projektom pod nazivom Zlatna malina? Koliko si se uplašio ranjenih taština u Glumištu?

Nije to nikada bio projekt u pravom smislu riječi. Bila je to zamisao rođena iz potrebe da se pokaže što nije dobro u kazalištu. Mislim da to ne bi bilo loše, ali meni trenutno s time kolidira funkcija predsjednika HDDU-a. Ako bi se takvo što našlo u *Hrvatskom glumištu*, ne bih imao ništa protiv. S druge strane, mi smo jako mala sredina, svi se dobro poznajemo, pa bi tako nešto suviše povrijedilo taštine. Količina taštine prejaka je da bi to kod nas moglo zaživjeti. Smeta mi to što se neke loše stvari stalno ponavljaju u našem kazalištu, svi to znamo, vidimo, šapućemo o tome, ali nitko o tome javno ne govori, nitko ne upire prstom. Možda bismo u časopisu mogli ukazati na to. Bilo bi bolje da više ne lažemo, da govorimo malo iskrenije, da prestanemo puštati da se sve dalje odvija kao da je to viša sila. Da se prestanemo ograđivati i ipak počnemo malo zamjerati jedni drugima. Jer će nam jednostavno proći godine u nekakvoj tuzi i nezadovoljstvu, u odmicanju od problema. Zatvoreni u svoje male svjetove, pokušavamo egzistirati. Treba nam malo više hrabrosti i malo više istine.